

Jaarplan 2020-2021

Landelijk Aktie Komitee Scholieren

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarplan 2020-2021 van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS). In dit jaarplan presenteert het bestuur graag zijn projecten, plannen en prioriteiten voor het komende schooljaar. Doordat de laatste maanden in het teken staan van de coronacrisis, heeft het LAKS haar inhoudelijke prioriteiten ook proberen te benaderen vanuit de kansen die deze pandemie met zich mee brengt. De verwachting is dat het virus komend schooljaar ook nog veel effect zal hebben op middelbare scholieren. We willen paraat staan om te zorgen dat bij actuele ontwikkelingen het belang en de mening van leerlingen duidelijk wordt gehoord en meegenomen. We willen echter ook voorbij de acute crisis kijken.

Al vroeg in de coronacrisis hoorden we de eerste geluiden over het grijpen van de kansen die de crisis biedt om dingen anders te gaan doen. Waar in de rest van de maatschappij nog niet zoveel is gebeurd om dingen écht anders aan te pakken, is het onderwijs in korte tijd totaal anders ingericht: noodgedwongen is er volop geëxperimenteerd en geïnnoveerd en genadeloos kwamen sluimerende problemen én kansen haarscherp in beeld. Leerlingen en ouders, schoolleiders en personeel zijn vanaf de eerste dag in beweging gekomen. En als alles beweegt, telt de koers die je zet des te zwaarder. Daarom is nu de tijd aangebroken om de energie en innovatie vast te houden en de knelpunten die we niet meer kunnen negeren echt aan te pakken.

De koers die we daar dit jaar voor zetten, vatten we in drie speerpunten. Allereerst het bestrijden van de kansenongelijkheid in het onderwijs, die zichtbaarder dan ooit is geworden. Daarnaast het verbeteren van het welzijn van leerlingen, om zo recht te doen aan hoe belangrijk het goed inrichten van de school bleek te zijn voor de mentale toestand en ontwikkeling van de leerling. En tot slot het versterken en verbreden van het LAKS als vereniging, om met recht álle scholieren een stem te kunnen geven.

Deze drie verschillende speerpunten (een beleidsmatig speerpunt, een thematisch speerpunt en een vereniging speerpunt) zijn dus waar we koers op zetten en ons op richten. Dit zijn de prioriteiten waar het zittende bestuur gericht actie op zal ondernemen. Hiermee betekent het niet dat we de andere onderwerpen uit het oog verliezen, maar wel ze dit jaar in eerste instantie minder prioriteit hebben.

Met de plannen die zijn opgesteld in het jaarplan spreekt het zittende bestuur de ambitie en het vertrouwen uit dat er een LAKS gecreëerd kan worden wat zich inzet voor alle middelbare scholieren die het Nederlandse onderwijs kent.

Ik wens u veel leesplezier!

Namens het LAKS-bestuur 2020-2021,

Nienke Luijckx, *voorzitter*

Inhoud

Speerpunten	4
Gelijke kansen stimuleren gelijke ambities	4
1.1 Overgang van het po naar het vo verbeteren	4
1.2 De problemen rond het zittenblijven tegengaan	5
1.3 Wet gratis schoolboeken innoveren voor digitale middelen	6
Het bevorderen van het leerlingenwelzijn	7
2.1 Het verbeteren van de toetscultuur in het voortgezet onderwijs	7
2.2 Het verminderen van stress in het voortgezet onderwijs	8
2.3 Het agenderen van de problemen van thuiszitters	9
2.4 Het bevorderen van een positief schoolklimaat	10
De vertegenwoordigende waarde van het LAKS vergroten	11
3.1 Actiever op het vmbo	11
3.2 Naamsbekendheid vergroten	12
3.3 Professionalisering en verdieping voor de achterban	13
Visie	14
Inclusief onderwijs	14
Internationaal	16
Kansenongelijkheid	17
Krimp en fusie	18
Leerlingenwelzijn	19
Medezeggenschap	20
Onderwijskwaliteit	21
Onderwijsaanbod	22
Schoolklimaat	23
Schoolloopbaan	24
Toetsen	26
Vmbo & pro	27
Projecten	28
Eindexamenklachtenlijn	28
LAKS-monitor	28
Ledenbinding	29
Communicatie	29

Speerpunten

Gelijke kansen stimuleren ambities

Kansenongelijkheid bestaat in het Nederlands voortgezet onderwijs op veel verschillende manieren. Het LAKS is al jaren bezig met het bestrijden hiervan. Het coronavirus heeft nu veel problemen rondom kansenongelijkheid duidelijk blootgelegd. Het is daarom des te urgenter om kansenongelijkheid dit jaar als één van onze speerpunten op te nemen.

1.1 Overgang van het po naar het vo verbeteren

De doorstroom van primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs is dit jaar een mijlpaal voor het LAKS, en segregatie in het onderwijs wordt hierbij ook aangekaart. Het zijn, nu met de zichtbare gevolgen van het coronavirus namelijk belangrijke onderwerpen die nu moeten worden besproken en behandeld.

Door de coronacrisis en het daardoor uitblijven van de centrale eindtoets, waarmee een leerling die naar de brugklas gaat nog naar een hoger niveau kan overstappen mocht het advies niet overeenkomen dan het advies van de juf of meester, is de kansenongelijkheid vergroot. De leerling heeft nu geen laatste kans gehad om zich te bewijzen. Het is daarom nu, meer dan ooit, nodig om tot actie over te gaan. Nog te vaak kijken meesters en juffen op de basisschool naar de achtergrond van de leerling en beïnvloeden zij op die manier de kansen van de leerling. Dat moet anders. Tevens is uit onderzoeken gebleken dat een later selectiemoment kansenongelijkheid tegengaat. Dit komt mede omdat de leerling dan meer tijd heeft om zichzelf te bewijzen. Het LAKS zal komend jaar ook zelf gaan bekijken wat de mogelijkheden zijn op het gebied van latere selectie, en wat de effecten daarvan zijn op het verkleinen van de kansenongelijkheid. Dit doen we door innovatieve scholen te bezoeken en door ons te verdiepen in bestaand onderzoek.

In Nederland zijn veel categorale scholen, zoals gymnasia en aparte vmbo-scholen. Op dit soort scholen komen leerlingen van verschillende onderwijsniveaus elkaar niet tegen. Door deze hoge mate van onderwijssegregatie in ons onderwijssysteem krijgen veel leerlingen dus een eenzijdig beeld van de maatschappij. Dat is het tegengestelde effect van wat het onderwijs voor een leerling zou moeten betekenen. Daarom pleiten wij als LAKS voor meer brede scholen, waarbij vmbo'ers, havisten én vwo'ers met elkaar in contact komen. Want niet alleen zorgt dit bij leerlingen voor een breder wereldbeeld – ook leren zij van elkaars lesstof en wordt hun tijd op de middelbare school, een tijd van belangrijke ontwikkelingen voor jongeren, optimaal benut. En om nog een stap verder te gaan, zullen wij kijken hoe in Amsterdam met de brede brugklas bonus wordt omgegaan om binnen brede scholen ook nog brede klassen te realiseren. Hierdoor wordt het contact nog verder vergroot. Daarnaast zullen wij op 10-14 scholen het effect van het latere selectiemoment monitoren op het gebied van segregatie.

Door bij het ministerie van OCW deel te nemen aan verschillende overlegtafels zullen wij het belang van de leerling daar vertegenwoordigen en naar mogelijkheden voor brede klassen (waarbij verschillende niveaus in één lokaal samenkomen) en latere selectie bepleiten.

1.2 De problemen rond het zittenblijven tegengaan

Het LAKS zal zich aankomend jaar bezighouden met het zittenblijven. Wegens de onderwijsvrijheid mogen scholen hun eigen beleid maken en uitvoeren rondom zittenblijven. Veel scholen voeren een ander beleid. Zo kan de ene school zeer gefocust zijn op cijfers, en de andere juist op vaardigheden. Ook binnen scholen zelf zijn er veel verschillen te zien. Het verschilt bijvoorbeeld vaak per team hoe een rapportvergadering eruit ziet en welke rol de mentor bij het proces krijgt. Hierdoor krijgt niet iedere leerling in Nederland dezelfde kansen. Desondanks kregen veel leerlingen dit jaar het voordeel van de twijfel. Door de gemiste lessen kozen veel scholen ervoor om leerlingen tóch de mogelijkheid te geven om over te gaan. Het LAKS wil inventariseren welk effect dit heeft op de leerlingen.

Uit de eerste resultaten van het promotieonderzoek van Janneke Sleenhof blijkt dat de groepsdynamiek van overgangsvergaderingen een primaire rol speelt bij de beslissing of een leerling over kan gaan of niet¹. Zo zou een dominante leraar tijdens deze vergaderingen met een negatief gevoel over de leerling al genoeg kunnen zijn om een leerling te laten zitten.

Het onderzoek “Zittenblijven in het voortgezet onderwijs”² van de Onderwijsinspectie laat zien dat 50 procent van de zittenblijvers profijt uit een extra jaar haalt. De andere 50 procent ervaart dit profijt niet en gaat er dan ook niet op vooruit. Dit is een probleem, omdat veel leerlingen op deze wijze kansen mislopen en hun tijd beter in iets anders kunnen steken. Kijkend naar bijvoorbeeld de handreiking *Voorkomen van zittenblijven*³ van de VO-raad, streeft het LAKS naar een systeem waarbij zittenblijven de uiterste noodmaatregel is. Het belang van de leerling dient voorop te staan. Zo is het voor sommige leerlingen niet zinvol om een héél jaar over te doen, maar juist meer persoonlijke bijstand te krijgen voor vakken en vaardigheden die lastig blijken.

In Nederland bestaan al scholen die een zeker beleid hebben, waarbij nauwelijks leerlingen blijven zitten. Het LAKS zou graag met deze scholen in gesprek willen gaan, zodat het LAKS te weten kan komen welke vereisten er dienen te zijn voor dit beleid en welke voordelen het oplevert. Bovendien wil het LAKS graag in gesprek met onderzoekers op dit gebied om op deze wijze de kennis te krijgen over het zittenblijven en welke verbeteringen er gemaakt zouden moeten worden.

Het LAKS komt op voor een gestructureerd beleid, zodat de beslissing voor het zittenblijven geen willekeurige uitwerkingen zal hebben voor verschillende scholieren. Juist door een dergelijke aanpak met een goede structuur en een objectieve blik, kan er in het belang van de leerling een correct besluit genomen worden. Echter, doordat er veel vrijheid is aan de scholen om zelf een invulling te geven rondom het zittenblijven, mist een degelijke aanpak dikwijls. Daarom heeft het LAKS de ambitie om de belangen op dit gebied te agenderen bij de overheid en uit te zoeken of er bindende afspraken gemaakt kunnen worden met onderwijspartijen zoals de VO-raad.

¹ <https://research.tue.nl/nl/publications/an-exploratory-study-into-teachers-beliefs-and-experiences-about->

² <http://www.onderwijsconsument.nl/wordpress/wp-content/uploads/zittenblijven-in-het-voortgezet-onderwijs.pdf>

³ <https://www.vo-raad.nl/artikelen/handreiking-voorkomen-van-zittenblijven>

1.3 Wet gratis schoolboeken innoveren voor digitale middelen

Afgelopen jaar stapten alle scholen abrupt over op digitaal onderwijs. De digitale manier van lesgeven bood ons de mogelijkheid om het onderwijs voort te zetten. Hoe fijn dit ook was, deze manier van lesgeven vergrootte de kansongelijkheid. Waar het voorheen alleen voor sommige scholen nodig was om als leerling digitale middelen te bezitten, werd dit nu voor iedere leerling een must. Helaas is het bezit of de aanschaf van digitale middelen niet voor iedere leerling thuis financieel haalbaar. Dit zorgde voor grote verschillen tussen leerlingen in het bijbenen van onderwijs op afstand. Wat bij sommige leerlingen resulteerde in het oplopen van een leerachterstand.

Afgelopen tijd zijn er grotere stappen dan ooit gezet door de plotselinge overstap op digitaal onderwijs. Het LAKS denkt dat deze veranderingen kunnen bijdragen aan het verbeteren van het huidige onderwijssysteem. Zo zal er ook nog langer door gesproken moeten worden over hoe we de innovaties van het afstandsonderwijs kunnen bewaren en verankeren in het huidige onderwijssysteem.

Het LAKS denkt een goed begin te maken door te investeren in digitale middelen voor elke scholier. Hoewel we de crisis nu gebruiken als aanleiding, denken we dat daarvoor ook al genoeg aanleiding was voor een wet innovatie digitale middelen. Digitale middelen hebben namelijk nu gediend als een redding, maar worden ook voor hedendaags gebruik steeds meer onmisbaar. Op school worden kinderen voorbereid op de toekomst. De samenleving zal er anders uit komen te zien. Digitalisering in het onderwijs is nodig om jongeren voor te bereiden op deelname aan de "digitale" maatschappij. De maatschappij digitaliseert snel, en digitalisering van het onderwijs is dan ook in volle gang.

Daarom pleiten we dit jaar voor een innovatie van de Wet Gratis Schoolboeken naar digitale middelen, waarin het wettelijk vastgelegd wordt dat elke leerling naast fysieke leermiddelen ook een digitaal middel tot zijn of haar beschikking zou moeten krijgen. Dit doen we door met verschillende onderwijsinstellingen te praten en een politieke lobby te starten.

Het bevorderen van het leerlingenwelzijn

Leerlingenwelzijn is een thema waar het LAKS zich al een langere tijd mee bezig houdt. Scholieren ervaren namelijk steeds meer druk door school en gaan met steeds minder plezier naar school. Er zijn vele factoren die deze druk veroorzaken, waardoor er ook veel kansen zijn om te verbeteren. Het LAKS vindt het belangrijk dat leerlingen zich goed voelen op school. Daarom zal het LAKS zich dit jaar onder andere werpen op verbetering van de toetscultuur, het verminderen van het gevoel van 24/7 onderwijs, het in kaart brengen van prestatiedruk, het creëren van een beter schoolklimaat en het agenderen van de problemen van thuiszitters.

2.1 Het verbeteren van de toetscultuur in het voortgezet onderwijs

Het LAKS merkt dat de Nederlandse scholieren steeds minder gemotiveerd raken. Niet gek, met de huidige toetscultuur. Het lijkt alsof er alleen nog maar geleerd wordt voor een voldoende op het rapport. Of de stof echt begrepen is, is een bijzaak geworden. Waar toetsen oorspronkelijk dienen te toetsen of de stof begrepen is, lijkt het nu het einddoel waar de scholier naartoe werkt.

Afgelopen jaar is er een groep actieve leden bezig geweest met een onderzoek naar de toetscultuur die in het Nederlandse onderwijs heerst. Zij hadden als doel om hiervan een duidelijk beeld te schetsen. Helaas is dit onderzoek destijds niet afgerond. Het LAKS ziet de waarde van dit onderzoek in aangezien er vele problemen in het onderwijsland terugkomen op de toetscultuur. Dit is waarom we komend jaar toetscultuur zullen meenemen in het kwantitatieve onderzoek over prestatiedruk. Er zal gebouwd worden op de basis die de werkgroep afgelopen jaar heeft gelegd en ook worden de oud-leden in het proces betrokken om input te leveren.

We hopen de Nederlandse toetscultuur duidelijk in kaart te brengen waardoor wij als organisatie een duidelijk standpunt kunnen vormen over hoe de huidige situatie veranderd kan worden. Want verandering is gewenst. Door de maatregelen vanuit de overheid is er afgelopen jaar veel veranderd in het onderwijs. Zo ook de manier van toetsen. Deze situatie gaf mogelijkheden tot kritiek op de huidige toetscultuur. Is de huidige vorm van toetsing wel zo nuttig als dat er wordt beweert? Zijn er niet betere alternatieven? Het LAKS zal - juist nu er veel deuren open staan voor verandering - zich inzetten voor het verbeteren van de toetscultuur. Door een dialoog te starten tussen verschillende onderwijsorganisaties en scholieren, en door mogelijk een ludieke actie te organiseren hopen wij dit jaar een goede basis te leggen voor verbetering van de huidige toetscultuur.

2.2 Het verminderen van stress in het voortgezet onderwijs

Uit recent onderzoek is gebleken dat 1 op de 4 jongeren stress ervaart door school⁴. Jammer genoeg is het LAKS niet verbaasd door deze cijfers. Scholieren ervaren al langer systematisch stress. Van leerlingvolgsystemen tot druk vanuit ouders, het zijn allemaal factoren die nadelig zijn voor het leerlingenwelzijn. Tijd voor verandering dus.

Er wordt vaak gesproken over prestatiedruk in het middelbaar onderwijs. Zo ervaren scholieren bijvoorbeeld druk vanuit thuis om op een zo hoog mogelijk niveau te slagen. Druk vanuit school om zo hoog mogelijke cijfers te halen. En druk om (buitenschoolse) activiteiten te ondernemen voor de toelating op het vervolgonderwijs.

Afgelopen jaar heeft het LAKS een onderzoek gestart naar prestatiedruk in het Nederlands middelbaar onderwijs. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Het doel van het onderzoek is om goed in kaart te brengen wat prestatiedruk in het middelbaar onderwijs nou precies is. Door de pandemie is het onderzoek helaas nog niet afgerond. Samen met de medewerkers zal er gekeken worden naar nodige aanpassingen in het onderzoek en zal deze vervolgens afgerond worden.

Het onderzoek dat nu plaatsvindt is een kwalitatief onderzoek. Om het onderzoek representatief te laten zijn voor alle Nederlandse scholieren zou het zinvol zijn om een kwantitatief vervolgonderzoek te doen. Afgelopen jaar is er tijdens een bestuurlijk overleg met de minister gezegd dat er gekeken zou gaan worden naar mogelijkheden om dit kwantitatief onderzoek vanuit het ministerie te laten verlopen. Wanneer het kwalitatieve onderzoek is afgerond zal hiernaar gekeken worden.

Nog een belangrijke oorzaak van stress onder scholieren is het 24/7 onderwijs, het gevoel van continu bezig zijn met school. Een grote oorzaak daarvan zijn leerlingvolgsystemen zoals Magister. Magister is op veel scholen leidend en docenten verwachten van de leerling dat ze dit meerdere malen per dag checken. Docenten hebben de volmacht om deadlines te stellen en huiswerk ook na schooltijd toe te voegen, soms zelfs nog voor de volgende dag. Op deze manier is de leerling elk moment van de dag bezig met school en lijkt daar geen stop meer op te zitten.

In het probleem dat het LAKS al meerdere jaren erkent zien wij nu de mogelijkheid tot een oplossing. Begin 2020 heeft het LAKS een onderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat 66% het eens was met de stelling: ik heb het gevoel dat ik continu bezig ben met school. Ook zit 44% s 'avonds laat de app nog te checken en zijn er maar op 37% van de scholen duidelijke afspraken gemaakt over het gebruik van de app. Deze cijfers spoorden ons des te meer aan om daadwerkelijk actie te ondernemen.

Dit jaar gaan we vooral met werknemers/vertegenwoordigers van verschillende leerlingvolgsystemen in gesprek. Samen met andere onderwijsorganisaties bespreken we het probleem om zo met een passende oplossing naar deze gesprekken te gaan. Ons doel is uiteindelijk de apps/digitale leeromgevingen zodanig aan te passen dat het voor de leerling een handige tool blijft zonder dat deze het 24/7 gevoel van onderwijs aanwakkert. Het LAKS ziet haar rol hierbij als agenderend orgaan.

⁴ <https://www.trimbos.nl/docs/b8d65fa0-baaa-47a7-b3cf-e4de5ee86990.pdf>

2.3 Het agenderen van de problemen van thuiszitters

Tijdens de coronacrisis kwamen veel scholieren plotseling thuis te zitten. Ze konden niet naar school en moesten vanuit huis onderwijs krijgen. Ze waren plotseling weg uit de sociale omgeving van hun school. Uit enquêtes uitgevoerd door het LAKS in de voorzomer, bleek dat na vele weken thuisonderwijs veel scholieren toch weer graag naar school wilden. Gelukkig kon dit voor veel scholieren ook, en zijn de scholen na de zomervakantie weer volledig open gegaan. Maar er zijn ook scholieren in Nederland waarvoor deze wederkeer niet mogelijk is, zoals leerlingen die al voor de coronacrisis vrijwillig of onvrijwillig thuis zaten. Deze scholieren heten thuiszitters. En dit jaar zal het LAKS zich voor hen inzetten.

Thuiszitters zijn slachtoffers van structurele problemen in het onderwijs en verdienen daardoor aandacht. Naar de laatste schattingen zijn er zo'n 4.790⁵ thuiszitters in Nederland, maar deze schattingen volgen de definitie van thuiszitters die het ministerie van OC&W heeft aangenomen. Volgens andere schattingen is de hoeveelheid leerlingen die daadwerkelijk thuis zitten vanwege vrijwillig of onvrijwillig verzuim of met vrijstelling van leerplicht op grond van artikel 5a veel hoger, namelijk rond de 15.000⁶. Dit zijn te veel scholieren die niet naar school gaan. Wij zullen als LAKS proberen dit jaar in contact te komen met thuiszitters zodat we ook hun stem kunnen vertegenwoordigen.

Hiervoor moet het LAKS de communicatie met thuiszitters versterken en verbeteren. Er is nog te weinig contact tussen de vereniging en thuiszitters. Hierdoor weet het LAKS minder goed wat er speelt bij haar achterban. Wij willen ons daarvoor aanstaand jaar als vereniging inzetten, zodat we niet alleen dit jaar, maar ook in de toekomstige jaren een sterke lijn hebben tussen de vereniging en de thuiszitters. Zo kunnen wij ook makkelijk hun klachten horen en vervolgens – waar nodig en mogelijk – in actie komen.

Daarnaast wil het LAKS dit jaar de stem van de scholier laten horen over het gebruik van onderwijsinnovaties als oplossing of preventiemiddel op thuiszitten. Er zijn in de laatste jaren veel onderwijsinnovaties geweest en deze zouden kunnen worden ingezet om voor sommige thuiszitters de weg naar school eenvoudiger te maken. Wij zullen dit doen door actief te blijven bij overlegtafels van OC&W en andere onderwijs partijen - zoals bij de kerngroep afstandsonderwijs - die met dit onderwerp bezig zijn.

Tot slot zal het LAKS kijken hoe zij leerlingen kan ondersteunen in het hoorrecht door bijvoorbeeld informatie over het hoorrecht zichtbaar te maken op de LAKS-site. Zo weten leerlingen dat ze recht hebben om mee te praten over hun eigen ondersteuning op school. LAKS hoopt dat passend onderwijs op die manier daadwerkelijk voor elke leerling passend wordt, zodat thuiszitten voorkomen kan worden.

⁵ <https://avs.nl/actueel/nieuws/aantal-thuiszitters-stijgt/>

⁶ <http://www.autipassendonderwijsrecht.nl/thuiszitters>

2.4 Het bevorderen van een positief schoolklimaat

De LAKS-monitor 2020 heeft veel inzicht gegeven in hoe middelbare scholieren hun schoolklimaat ervaren. Zo blijkt dat 1 op de 3 scholieren niet positief is over de veiligheid op school en dat minder dan de helft van de scholieren tevreden is met wat hun school doet tegen pesten. Daarnaast geeft 4 procent van de leerlingen aan in de afgelopen drie maanden gepest te zijn. 4 procent klinkt als weinig maar komt neer op 38.000 middelbare scholieren die gepest worden. Het is al lang bekend dat negatieve sfeer en pesten op school kan leiden tot zware stress bij leerlingen. Volgens onderzoek kan pesten ook klachten van posttraumatische stress-stoornis en psychologische schade op latere leeftijd veroorzaken. Er moet dus hard gewerkt worden om het schoolklimaat in Nederland beter te maken voor alle leerlingen. Daar zal het LAKS zich dit jaar voor inzetten.

Naast de LAKS monitor heeft het LAKS in 2019-2020 onderzoek gedaan naar de invloed van verschillende actoren (medeleerlingen, mentoren, docenten, GSA) op de LHBTQI+ veiligheid op school. Uit dit onderzoek zijn belangrijke bevindingen en aanbevelingen naar boven gekomen. Een belangrijke bevinding is dat scholieren die gepest worden te vaak nog niet weten wat de regels over pesten zijn op hun school. Het LAKS vindt dit zorgelijk aangezien deze regels scholieren juist moeten beschermen. Het LAKS pleit ook daarom dat scholen meer aandacht besteden aan deze regels en dat scholieren meer inspraak krijgen bij het vaststellen van pestprotocollen. Het LAKS zal de bevindingen uit de LAKS-monitor en het onderzoek naar LHBTQI+ veiligheid aankaarten bij zowel de wetsevaluatie Wet sociale veiligheid op school en ook andere gesprekstafels om de mening en ervaring van de scholier over hun veiligheid duidelijk hoorbaar te maken.

Elk jaar organiseren steeds meer scholen, vaak onder leiding van een GSA, paarse vrijdag. Het LAKS vindt dit een goede ontwikkeling aangezien paarse vrijdag een belangrijke dag is waarop een school zijn steun voor scholieren van alle genderidentiteiten en seksuele oriëntaties kan laten zien. Het LAKS zal daarom dit jaar een ludieke actie organiseren om het werk van deze scholen en GSA's in de schijnwerpers te zetten en om het belang van paarse vrijdag en acceptatie in het algemeen te benadrukken.

De vertegenwoordigende waarde van het LAKS vergroten

Het LAKS is een vereniging die opkomt voor alle scholieren in Nederland en op de BES-eilanden. Deze scholieren zijn allemaal verschillend: denk aan verschillen in schoolniveau, afkomst, religie, woonplaats en leeftijd. Het is erg belangrijk om de stemmen van al deze leerlingen te blijven horen. Het LAKS wordt namelijk steeds meer gevraagd om aan te schuiven bij gesprekstafels en de mening van de scholier te vertegenwoordigen. Het is belangrijk dat LAKS al deze leerlingen kan bereiken en goed kan vertegenwoordigen, daarnaast is het belangrijk om deze vertegenwoordigende waarde te vergroten.

3.1 Actiever op het vmbo

Meer dan de helft van alle Nederlandse scholieren zit op het vmbo. Een grote groep scholieren dus, maar het LAKS merkt dat de stem van vmbo-leerlingen nog onvoldoende gewaarborgd is in het onderwijs, de politiek en de maatschappij. Maar ook binnen onze vereniging is er een gebrek aan actieve vmbo-leden. Om ook deze grote groep scholieren goed te kunnen vertegenwoordigen wil het LAKS meer vmbo-leerlingen betrekken bij de vereniging en met hen in gesprek over het vmbo en over het onderwijs in het algemeen.

Vorig jaar heeft het LAKS al veel bereikt op dit gebied. Er zijn scholen bezocht en trainingen gegeven aan vmbo-leerlingenraden, er hebben goedbezochte vmbo-panels plaatsgevonden en er is een examenstunt opgezet. Dit laatste kon echter helaas niet doorgaan vanwege de coronacrisis. Dit jaar willen we bij het LAKS voortbouwen op wat er vorig jaar is opgezet en bereikt op het vmbo. Het LAKS zal zich daarom wederom inzetten om vmbo-leerlingen te betrekken bij activiteiten zoals panels en congressen en zorgen dat er meer aandacht komt voor het vmbo-onderwijs. Dit doen we door de vmbo-panels voort te zetten, het LAKS meer te promoten op vmbo-scholen middels een vmbo-tour en door de pizzapanels onder aandacht te brengen bij leerlingenraadtrainingen en tijdens de vmbo-tour. Ook zal het LAKS werken aan de zichtbaarheid van de vereniging voor vmbo-leerlingen door de sociale media en de website beter te gebruiken. De vmbo-pizzapanels en de vmbo-tour zullen duidelijk op deze socials komen. Om meer aandacht voor het vmbo-onderwijs te genereren zal het LAKS dit jaar de examenstunt alsnog organiseren. Zodra de praktijkexamens op het vmbo beginnen willen we zorgen voor meer media-aandacht voor deze examens. Daarmee kan het LAKS ook meewerken aan het verbeteren van het imago van vmbo-onderwijs en het vmbo in het algemeen. Het monitoren van het imagoprobleem zal het LAKS net als vorig jaar ook weer doen tijdens de vmbo-tour en de pizzapanels.

Als laatste zal het LAKS ook twee ontwikkelingen op het vmbo monitoren. Het gaat om de doorlopende leerlijn vmbo-mbo en om de pilot De Nieuwe Leerweg waarin de gemengde en theoretische leerwegen samengevoegd worden. Vooral bij deze laatstgenoemde zal het LAKS zich ervoor inzetten dat de stem van vmbo-leerlingen ook aan de gesprekstafels en bij de evaluaties gehoord zal worden.

3.2 Naamsbekendheid vergroten

Het LAKS heeft de afgelopen jaren behoorlijke stappen ondernomen om de naamsbekendheid van de vereniging te vergroten. Op het gebied van landelijke media hebben wij op deze manier een gevestigde naam weten te ontwikkelen. Maar we zijn er nog niet. We merken dat veel scholieren nog niet of te weinig bekend zijn met de organisatie die juist voor hen klaarstaat, de organisatie waar ze juist heel veel aan zouden kunnen hebben. Hierdoor laat onze vertegenwoordigende waarde nog te wensen over.

Ook dit jaar is er, om deze situatie te verbeteren, een volledig communicatieplan uiteengezet om te verzekeren dat wij als organisatie genoeg informatie naar buiten brengen en op die manier onze achterban geëngageerd houden. Dit zal gebeuren door middel van een tweewekelijkse podcast, tweewekelijkse video's en regelmatige activiteit op onze andere sociale media.

Door middel van YouTube-video's willen wij meer mensen kennis laten maken met het LAKS. Om de week zal er een video geplaatst worden waardoor er een duidelijk beeld van de vereniging geschetst kan worden. Zo zullen er bijvoorbeeld vlogs gefilmd worden waar bestuursleden hun dag vastleggen, Q&A's waar vragen van scholieren beantwoord worden en interviews worden gehouden. Door consistent te zijn in het uploaden hopen we een breed publiek te bereiken waardoor de naamsbekendheid van het LAKS groeit. Ook kunnen de video's als hulpmiddel dienen om scholieren te informeren, standpunten naar buiten toe te verspreiden en om het LAKS als vereniging wat toegankelijker te maken.

De podcast zal ingaan op individuele en actuele thema's die over het algemeen een iets informatievere aard hebben, in tegenstelling tot het YouTube-kanaal. Hierbij zullen verschillende clusters belicht worden, die misschien anders weinig tot geen media-aandacht zouden genieten.

Platforms zoals Facebook en Twitter zullen wij op dezelfde manier voortzetten als voorgaande jaren, maar voor Instagram hebben wij een nieuw plan ontwikkeld. Zo zullen wij werken naar een actief, informatief en esthetisch aantrekkelijk profiel. Dit bewerkstelligen wij onder andere door samen te werken met een grafisch ontwerp bureau. Door elke week een bericht te plaatsen hopen wij een breder publiek te vormen op onze sociale mediaplatforms.

Wij hopen door grotere naamsbekendheid onder meer middelbare scholieren een representatief achterban te creëren. Dit zal worden nagestreeft door de achterban zo divers en uitgebreid mogelijk te maken. We willen graag een achterban die bestaat uit leerlingen vanuit alle onderwijslagen. Door zowel leerlingen uit onder- en bovenbouw, het vmbo, de havo en het vwo te hebben, kunnen immers beter standpunten worden gevormd die bij al deze leerlingen aansluiten. Daarnaast willen we ook een diversere achterban op het gebied van culturele achtergrond. Door een achterban te hebben met verschillende culturele achtergronden, kan het LAKS beter aansluiten bij de verschillen die er bestaan en ontstaan.

3.3 Professionalisering en verdieping voor de achterban

Het LAKS streeft naar een achterban die zich geïnformeerd voelt over de bezigheden van het dagelijks bestuur en de belangrijkste standpunten en onderwerpen van het LAKS. Dit kan immers leiden tot meer kennis over de vereniging, meer actieve participatie en betere feedback op het bestuur.

Het LAKS heeft daarom de ambitie om een transparante communicatie met de achterban op te zetten, zodat deze achterban op de hoogte kan worden gesteld van nieuwe zaken. Zoals ook bij 'Ledenbinding' te vernemen valt, zal het LAKS ook dit jaar algemene ledenvergaderingen, scholierencongressen en pizzapanelen organiseren. Op deze activiteiten kunnen leden en andere geïnteresseerde leerlingen met elkaar hun kennis delen en in debat gaan, waardoor een verdieping kan worden gecreëerd. Door leden hierbij handvatten te bieden hopen we dit naar een verder level te kunnen brengen.

Bovendien wil het LAKS aankomend jaar kijken naar andere verrijkende mogelijkheden op het gebied van verdieping. Er zijn plannen voor een programma waarin een deelnemer zijn eigen opinie kan delen met leden en niet-leden en waar het LAKS-bestuur de mening van de achterban op bepaalde onderwerpen kan polsen. Ook wordt er gedacht aan een aangepaste LAKS-ambassadeurschap die na het deelnemen aan pizzapanelen en het opinieforum het LAKS kunnen vertegenwoordigen bij scholen in hun eigen regio's.

Visie

Inclusief onderwijs

Het onderwijs moet zo ingericht worden dat elke leerling het best kan presteren. Het moet inclusief zijn op hun behoeftes, sterke en zwakke kanten. Het ideale onderwijs is een onderwijs waar elke leerling erbij hoort en het beste uit zichzelf kan halen, een onderwijs waar de verschillende ambities me genomen worden. Dit sluit aan op zowel passend onderwijs, waar het inclusief de leerling zelf is, en ook op maatwerk en excellentie, waar de ambitie van de leerling meegenomen moet worden in het inclusieve.

Passend onderwijs

Elke scholier heeft recht op het beste onderwijs. Ook als een scholier een ondersteuningsbehoefte heeft en daardoor extra hulp nodig heeft. Bij het maken van een zorgplan (een document opgesteld door de school waar de ondersteuning voor de leerling staat beschreven) voor de leerling moet de leerling zeggenschap krijgen: het hoorrecht. Na jarenlang hard werk is er een toezegging door de minister gedaan over het verankeren van het hoorrecht in de wet. Dat deze zeggenschap bij het vaststellen van een zorgplan verankerd wordt in de wet, ziet LAKS als een grote en belangrijke stap vooruit.

Dit jaar zal ook de evaluatie van de Wet Passend Onderwijs af zijn en zal er een contourennota (een stuk waarin toekomstig beleid geschetst wordt) naar de Kamer gaan. Zoals hierboven benoemd is de toezegging op een verankering van hoorrecht gedaan. Dit jaar gaat het LAKS ervoor zorgen dat de minister zijn belofte nakomt en dat hoorrecht niet alleen in de contourennota komt maar dat het ook wordt ingestemd in de Kamer.

Een groep leerlingen in het huidige onderwijs is thuiszitter. Dit zijn leerlingen die niet op een reguliere school in de omgeving terecht kunnen vanwege hun ondersteuningsbehoefte en daardoor thuis zitten. Aan deze leerlingen gaat het LAKS ook dit jaar weer CJP-passen geven zodat zij nog steeds dezelfde toegang krijgen tot culturele evenementen als scholieren op het regulier onderwijs.

Ook zal het LAKS dit jaar beginnen met het vaststellen van de toekomstige koers van de vereniging rondom passend onderwijs. Deze toekomstvisie zal gericht zijn op het toezien van het naleven van het hoorrecht en op eventuele informatievoorziening, en zal de belangen binnen deze portefeuille vernieuwen. Hier zal het LAKS ook gaan kijken naar andere organisaties die wellicht kunnen helpen met deze toekomstdoelen.

Concluderend zal het LAKS ook dit jaar het inhoudelijk gesprek blijven voeren in onderwijsland om zodoende de stem van de scholier te laten horen in de bureaucratie van passend onderwijs. Onze focus zal altijd blijven: elke scholier verdient het beste onderwijs.

Maatwerk en excellentie

Nederland heeft een grote groep diverse leerlingen op diverse scholen, die elk hun eigen talenten hebben en ook hun eigen behoeftes hebben. Maatwerk kan elke leerling de kans bieden om het beste onderwijs voor zichzelf aangeboden te krijgen. Maatwerk wordt steeds belangrijker in de

onderwijswereld. Zo heeft het LAKS ook de laatste jaren regelmatig aandacht besteed aan dit onderwerp, zoals bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het discussiestuk 'Toekomst van ons Onderwijs'. Maar ook andere onderwijsorganisaties in het onderwijsland besteden meer aandacht aan maatwerk. Dit is niet gek aangezien er ook veel is veranderd in de laatste jaren. Zo kun je bijvoorbeeld vakken op een hoger niveau volgen en versneld examens doen.

Toch is het concept maatwerk bij veel scholieren nog onbekend. Dit is zonde gezien de kansen die maatwerk aan leerlingen biedt. Daarom is het LAKS een paar jaar terug gestart met een project genaamd "De Maatwerk Correspondent". Deze gaat dienen als een informatiebron voor scholieren over maatwerk en zal dit jaar gelanceerd worden. Na het afronden zal "De Maatwerk Correspondent" te vinden zijn op de LAKS-site.

Het LAKS heeft wel haar zorgen dat er nog niet genoeg wordt gesproken over maatwerk in verband met prestatiedruk, stress en kansenongelijkheid. Ook ziet het LAKS hoe belangrijk LOB is bij maatwerk en dat de soms gebrekkige LOB op scholen leerlingen niet altijd de kans geeft om maatwerk te krijgen. Het LAKS zal deze zorgen aan kaarten in het onderwijsveld tijdens gesprekken over maatwerk.

Internationaal

Het cluster internationaal is dit jaar geen prioriteit, maar het LAKS zal hier wel verder aan werken. De afgelopen jaren is er een samenwerking geweest tussen het LAKS en de Vlaamse Scholierenkoepel (ofwel, de VSK). Hoewel de VSK in veel opzichten anders functioneert dan het LAKS, hebben wij vaak dezelfde doelen en is het daarom voor goed voor ons beiden om de gezamenlijke band te verbeteren. Het bespreken van bepaalde onderwerpen kan namelijk tot interessante nieuwe inzichten leiden, en zo leert het LAKS van de VSK, en de VSK van het LAKS.

Verder zal er ook worden gekeken naar mogelijkheden om het contact met de BES-eilanden te intensiveren. Een aantal jaar geleden zijn er bestuursleden afgereisd naar de BES-eilanden om daar het contact te verbeteren. Echter constateren wij dat het contact nog steeds niet zo sterk is als het zou kunnen zijn. Door middel van het onderhouden van contact met leerlingenvraden op scholen daar hopen wij hier verandering in te kunnen brengen.

Ten slotte zullen wij als bestuur gaan kijken en verkennen binnen Europa, om een blik richting een Europese samenwerking te ontwikkelen. In veel landen zijn organisaties met veel dezelfde oogpunten als het LAKS. Wij willen kijken of het mogelijk is om met hen in contact te komen, en van elkaar te leren.

Kansenongelijkheid

Één van de speerpunten komend schooljaar is gecentreerd rond kansenongelijkheid. Een onderwerp dat door de coronacrisis duidelijk in de schijnwerpers is komen te staan, en iets waar wij als LAKS veel voor kunnen betekenen. Wij constateren dat er in het Nederlands schoolsysteem diepgewortelde problemen zijn die kansenongelijkheid bevorderen, en zijn bereid grote stappen te zetten om deze problemen te verhelpen.

Bij het LAKS zijn we al lang bezig met het bestrijden van kansenongelijkheid. Zo is er door een het bestuur van 2018 en 2019 gewerkt aan een kansenongelijkheidsmanifest. Nu dat de coronacrisis bepaalde vormen van kansenongelijkheid heeft onderstreept, zien we kansen om dit onderwerp, samen met de manifest, stevig op kaart te zetten en stappen te nemen in het voorkomen van kansenongelijkheid.

De doorstroom van PO naar VO is dit jaar een mijlpaal, en segregatie in het onderwijs wordt hierbij ook aangekaart. Op scholen waar alle niveaus worden vertegenwoordigd gebeurt het te vaak dat leerlingen van het vmbo alleen maar in aanraking komen met andere leerlingen van het vmbo, havisten met havisten en vwo'ers met vwo'ers. Bij het LAKS zien we liever dat leerlingen van verschillende onderwijsniveaus met elkaar in contact komen. De kansenongelijkheid wordt door vroege selectie ook vergroot, en dit willen we met het LAKS, in samenwerking met andere onderwijsorganisaties, aanpakken.

Verder is er een documentaire van de NPO die in november op de televisie zal komen. Het LAKS zal in de nasleep van deze documentaire, die diep ingaat op kansenongelijkheid binnen het onderwijs, samenwerken met de NPO om de documentaire een echte invloed te geven op het gebied van kansenongelijkheid.

Binnen het VAVO zal komend schooljaar vooral worden gekeken naar de reiskostenvergoeding, waar vorige besturen ook al mee bezig zijn geweest. Het gemis van deze reiskostenvergoeding is een vorm van kansenongelijkheid, daarom zijn deze twee portefeuilles voor in ieder geval komend schooljaar gebundeld. Het LAKS vindt het belangrijk dat leerlingen met gelijke ambities ook gelijke kansen krijgen. MBO-leerlingen genieten een reiskostenvergoeding omdat ze moeten reizen naar hun school die vaak verder weg ligt dan hun middelbare school. VAVO-leerlingen moeten dit ook doen, maar genieten tegelijkertijd niet dezelfde voordelen. Hier hopen wij komend schooljaar ook iets aan te kunnen veranderen.

Krimp en fusie

Krimp is een schrijnend probleem in Nederland. Voor gebieden waarin de leerlingenaantallen de komende tien jaar met een kwart zullen afnemen is het duidelijk dat scholen zullen moeten fuseren om hun voortbestaan te kunnen verzekeren.

Voor leerlingen hebben fusies vaak grote gevolgen. De reistijd naar school kan flink toenemen, de cultuur op twee fuserende scholen kan zodanig anders zijn dat onderwijs moeilijk te volgen wordt, en de onderwijsvorm kan ook nog eens anders zijn. Dit baart het LAKS zorgen, maar wij merken vooral dat we moeite hebben de concrete gevolgen in kaart te brengen. Om dit voor elkaar te krijgen zullen wij een tour organiseren langs verschillende krimpregio's, om daar met leerlingen te praten over hun ervaring met krimp en fusie van scholen. Met deze ervaringen kunnen wij als LAKS meer voor leerlingen in krimpregio's betekenen, onder andere bij overlegtafels van het ministerie van OCW.

Leerlingenwelzijn

Het LAKS merkt dat het leerlingenwelzijn afneemt. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het onderzoek 'Geluk onder Druk' van UNICEF dat 1 op de 4 jongeren stress ervaart door school. Het LAKS vindt dit zorgwekkend, en zal zich aankomend jaar daarom bezighouden met motivatie, druk door digitalisering, onderwijs en prestatiedruk.

Prestatiedruk is een belangrijk onderwerp wanneer je praat over stress in het voortgezet onderwijs. Schoolstress onder scholieren blijft namelijk toenemen. Afgelopen jaar zijn er een paar mooie eerste stappen genomen wat prestatiedruk betreft wat het LAKS dit jaar graag voortzet. Zo wordt het onderzoek dat in het voorjaar gestart is, dit jaar afgerond. Het doel van het onderzoek: een duidelijk beeld krijgen van prestatiedruk onder de middelbare scholieren.

Ook wil het LAKS zich sterk maken tegen de factoren die de prestatiedruk verergeren. Het toenemende aantal van selectie- en numerus fixus studies is hier een voorbeeld van. Ook is er een steeds hogere druk om zoveel mogelijk te doen op zo een hoog mogelijk niveau. Het LAKS merkt namelijk dat alleen een middelbaar schooldiploma vaak niet meer genoeg is voor een vervolgstudie. Deze voorbeelden hangen samen met maatwerk en het imago wat er heerst van het vmbo.

Medezeggenschap

Medezeggenschap is van oudsher een van de belangrijkste portefeuilles van het LAKS en is de basis voor goede leerlingenparticipatie op scholen. Het LAKS heeft op vele onderdelen al actie ondernomen en heeft altijd wat te zeggen over medezeggenschap. Zeker nu, tijdens de coronacrisis, zag het LAKS samen met andere organisaties meer dan ooit de waarde in van medezeggenschapsraden: er kwam meer verantwoordelijkheid te liggen bij de besluitvorming. Het LAKS heeft niet altijd goed zicht of de mening van scholieren in de medezeggenschapsraad waardig is gehoord tijdens de coronacrisis en zal dit het komende jaar blijven monitoren.

Toch heeft nog steeds niet elke school een leerlingenraad en weten sommige leerlingen niet wat de medezeggenschapsraad (MR) is. Uit de LAKS monitor blijkt dat maar 38% van de scholieren positief over hun medezeggenschapsraad zijn. Ook heeft eenderde van de scholieren nog steeds behoefte aan meer inspraak, blijkt uit datzelfde onderzoek. Het LAKS streeft ernaar dat leerlingen naar hun behoefte inspraak krijgen, geziene deze cijfers is er dus nog veel te doen.

Leerlingen die in de medezeggenschapsraad of leerlingenraad zitten kunnen het gevoel hebben dat ze niet echt veel invloed hebben of dingen kunnen veranderen. Het LAKS ondersteunt haar leden in hun functie als leerlingenraad- of medezeggenschapsraad-lid met leerlingenraad en MR-trainingen. Het is van groot belang dat er zoveel mogelijk leerlingen aanwezig zijn bij deze activiteiten zodat leerlingen weten hoe ze het beste kunnen optreden namens hun achterban.

Verder vindt het LAKS het belangrijk dat leerlingen in de medezeggenschapsraad ook zichzelf kunnen verrijken in kennis over hun functioneren. Om dit te bewerkstelligen heeft het LAKS zich er altijd voor ingezet om de rechten van de leerlingengeleding en de medezeggenschapsraad duidelijk vindbaar te maken op de LAKS-site. Dit jaar zal er een nieuwe MR-portal gelanceerd worden op de site.

Het LAKS blijft actief de mening van scholieren over inspraak bekondigen waar nodig. Een belangrijk voorbeeld daarvan is de wetswijziging die nu gaande is: een voorstel om de MR instemmingsrecht te geven over de hoofdlijnen van de begroting. Het LAKS vindt dat deze wetswijziging er voor moet zorgen dat leerlingen beter kunnen inzien hoe hun school werkt en hoe beslissingen gemaakt worden. Daarnaast zal het LAKS dit jaar gaan kijken naar de verlenging van het convenant “Versterking Samenspraak Leerlingen” met de VO-raad.

Het LAKS blijft ook ongerust over de staat van het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). Met onderzoeken⁷, waaruit duidelijk te halen valt dat veel PTA's niet aan alle eisen voldoen, is het veilig om te stellen dat de schoolexamens van de middelbare scholieren in veel gevallen in gevaar zijn. Het LAKS vindt dit een groot probleem en zal dit ook blijven aankaarten binnen het onderwijsveld.

De coronacrisis heeft veel structurele problemen in het onderwijs naar boven gebracht. Een van die problemen is dat gelijke gevallen in het onderwijs niet altijd gelijk worden behandeld. Bijvoorbeeld doordat verschillende scholen verschillende overgangsnormen bieden. Maar ook andere tastbare verschillen bestaan, zoals: de hoeveelheid herkansingen per school en hoe klachten in behandeling worden genomen. Het LAKS zet zich in op gelijke behandeling van elke scholier en dus zien wij dit absoluut als een probleem, dat we willen agenderen als we daar kans toe zien.

⁷ <https://www.parool.nl/nieuws/schoolexamens-niet-in-orde-bij-meer-dan-helft-onderzochte-scholen~b6e5a821/>

Onderwijskwaliteit

De Onderwijsinspectie voor het voortgezet onderwijs is een belangrijke instelling voor het LAKS. De Onderwijsinspectie controleert namelijk onder andere de kwaliteit van een school.

Daarnaast bekroont de Onderwijsinspectie jaarlijks enkele scholen tot excellente school. In de afgelopen twee jaar heeft het LAKS haar ongenoegen over de leerlingenparticipatie tijdens dit proces geuit. Volgens het LAKS worden leerlingen namelijk te weinig meegenomen tijdens de besluitvorming in het proces tot een excellente school. Opdat dit in de toekomst wel zal gebeuren, zal het LAKS de gesprekken met de Onderwijsinspectie hervatten rond dit thema en zullen er voorstellen worden gedaan die de leerlingenparticipatie zouden kunnen vergroten.

Bovendien zal het LAKS de gesprekken bij de klankbordgroep voortzetten. Bij de Onderwijsinspectie van het hoger onderwijs leefde het afgelopen jaar het verzoek om de doorstroom vanuit het voortgezet naar het hoger onderwijs en de factoren die invloed hebben op deze doorstroom te onderzoeken. Aangezien een dergelijk onderzoek ook tot nieuwe kennis voor het LAKS kan leiden, heeft het LAKS de ambitie om het aankomende jaar wederom deel te nemen in de klankbordgroep.

Daarenboven organiseert de Onderwijsinspectie driemaal per jaar een ringoverleg, waarbij verschillende onderwijspartijen samenkomen om mee te praten over de visie voor het onderwijs. Het LAKS zal ook volgend jaar haar aanwezigheid bij deze ringoverleggen voortzetten.

Tot slot zal het LAKS zich blijven inzetten voor een toegankelijker Onderwijsinspectie. Op dit moment ervaren veel leerlingen moeilijkheden met het contacteren van de Onderwijsinspectie. Het LAKS wil haar samenwerking met de Onderwijsinspectie voortzetten, om zo een toegankelijke verbinder te zijn in het proces rondom de klachten, zodat de leerling optimaal kan worden geholpen.

Ook zal het LAKS actief zijn op het gebied rondom het thema docenten. Het LAKS komt op voor een hoger loon en een lagere werkdruk, om op deze wijze het docentschap een aantrekkelijker en draagbaarder beroep te maken. Niet alleen een docent heeft hier profijt aan, maar ook leerlingen, aangezien de kwaliteit van het onderwijs dan kan stijgen.

Hoewel het LAKS zelf niet de initiatiefnemer voor eventuele acties en demonstraties zal zijn, zal het wel met enthousiasme willen deelnemen aan acties en demonstraties van andere initiatiefnemers, die zich bijvoorbeeld richten op het lerarentekort of de inzet tijdens de coronacrisis. Dit omdat er op het gebied rondom het docentschap al veel andere onderwijspartijen zijn, die een hogere prioriteit voor dit thema hebben.

Tevens zal het LAKS zich blijven inzetten voor de leerlingenparticipatie bij het evalueren van docenten. Op veel scholen gebeurt dit al in grote mate, hoewel er ook nog veel scholen zijn waarbij dit ondermaats is. Aangezien een goede evaluatie kan leiden tot een beter functioneren van een docent, heeft het LAKS het handboek LED ontwikkeld. Dit staat voor "Leerlingen Evalueren Docenten". Middels dit handboek kunnen leerlingen zich oriënteren op het gebied van een goede evaluatie en kunnen zij kijken welke mogelijkheden er op hun school zijn. Het LAKS zal ook dit jaar LED blijven promoten.

Onderwijsaanbod

Bij onderwijsaanbod zullen we aan de slag gaan voor vakinhoud en de innovatie en digitalisering van het onderwijs. Centraal voor deze onderwerpen staat de innovatie en vernieuwing van het onderwijssysteem. Hier valt namelijk veel te behalen.

Afgelopen jaar heeft het politieke proces gespeeld rondom Curriculum.nu, de curriculumherziening. Het LAKS heeft hier een grote rol in gespeeld door deel te nemen in de coördinatiegroep. Het doel van de herziening is dat het curriculum bijdraagt aan de doorstroming van basis- naar voortgezet- en vervolgonderwijs en de samenhang tussen vakken. Voor een minder overladen lesprogramma en om leraren ruimte te bieden voor eigen invulling.

Vanuit het LAKS zal er minder te doen zijn wat betreft de curriculumherziening ten opzichte van voorgaande jaren. We zullen een rol gaan zoeken in de uitwerking van de bouwstenen naar kerndoelen, we sluiten onze ogen dus niet. Het LAKS vindt het belangrijk dat er, waar nodig, continu vernieuwing plaatsvindt en het gesprek gevoerd blijft worden. Zodra er reden komt om wel een actievere rol in te nemen, proberen wij zo nodig de stem van de scholier ook hierin te vertegenwoordigen.

Naast vakinhoud zit de portefeuille innovatie & digitalisering bij onderwijsaanbod. Dit onderwerp is continu in beweging. Afgelopen jaar zijn hier door de overstap naar online les enorme stappen in gezet.

Vroeger kon elke school zelf bepalen in welke mate het voor haar voordelig was om het onderwijs te digitaliseren. Dat veranderde met de crisis, waarin de meest digitale tot de meest digibete school digitaal afhankelijk werd. Het digitale systeem bleek ons vangnet te zijn.

Het LAKS ziet de steeds grotere digitale onderwijswereld als een vooruitgang. Met een wetswijziging waarin we naast fysieke ook gratis digitale middelen willen realiseren, gaan we voor de vooruitgang waarvan het LAKS denkt dat die noodzakelijk. Met het systematisch gebruik van digitale middelen in het schoolsysteem worden jongeren voorbereid op de digitale toekomst.

Echter moet digitalisering niet als doel an sich gezien worden, maar als middel om het onderwijs aan te scherpen. Aan de kansen die de digitale wereld biedt zitten namelijk ook nadelen.

Leerlingvolgsystemen zorgen bijvoorbeeld voor extra stress door het gevoel 24/7 met onderwijs bezig te moeten zijn. Daarnaast komen er veel ethische vraagstukken naar voren bij bijvoorbeeld online les. Wordt de privacy van de leerling goed gewaarborgd? Weet de leerling welke gegevens er van hem of haar te zien zijn aan de andere kant van het beeldscherm? Wat zijn de gevolgen van het lekken van deze gegevens? Dit jaar gaan we op bezoek bij drie innoverende scholen op vlak van digitaal onderwijs. Zo wilt het LAKS beter in kaart brengen in hoeverre het digitale onderwijs kan bijdragen aan het schoolsysteem. We hopen met deze projecten de positie van de leerling tegenover digitalisering en innovatie beter in beeld te krijgen. Om zo elke leerling goed te kunnen informeren en de stem van de leerling beter in beeld te brengen.

Schoolklimaat

Iedereen moet zich prettig en veilig voelen op school. Dit zou ongeacht leerniveau, genderidentiteit, seksuele oriëntatie, afkomst, sociaal-economisch milieu of leeftijd zo moeten zijn. Uit de LAKS-monitor van 2020 blijkt dat een derde van de leerlingen niet positief is over hun veiligheid op school. Dat is natuurlijk niet goed genoeg. Het LAKS zet zich daarom ook hard in om hier verandering in te brengen.

De wet Veiligheid op school geeft scholen de verplichting om "een sociaal veiligheidsbeleid te hebben en uit te voeren" en jaarlijks "de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen te volgen". Ook moeten scholen een aanspreekpunt of meldpunt hebben voor ouders en leerlingen zodat zij pesten kunnen melden. Aangezien deze wet scholen zelf verantwoordelijk stelt kunnen zij ook zelf hun eigen beleid opstellen zonder inspraak hierop van scholieren of anderen in het onderwijs. Het LAKS vindt juist dat scholieren hier inspraak over verdienen aangezien dit beleid over hen gaat.

Het LAKS ziet dat, ondanks verschillende maatregelen op scholen, leerlingen toch nog gepest worden en zich onveilig voelen. De LAKS-Monitor 2020 toont aan dat 4 procent, oftewel 38.000 leerlingen, op het moment van afname in de afgelopen drie maanden gepest is. Daarom denken wij ook vooral mee met onderwijsorganisaties om structurele oplossingen te vinden voor deze verontrustende problemen rondom leerlingenwelzijn. Daarnaast zal het LAKS ook dit jaar aandacht blijven besteden specifiek aan sociale veiligheid op vmbo-scholen omdat het blijkt dat leerlingen op het vmbo zich vaker niet prettig voelen op school.

Vooraf LHBTIQ+-leerlingen hebben last van een niet prettige schoolklimaat. Ze worden vaker gepest en ervaren vaker discriminatie op school dan andere leerlingen. Het LAKS vindt dat dit geen goede zaak is en heeft daarom vorig jaar onderzoek gedaan naar dit probleem. Dit onderzoek geeft aan dat deze leerlingen onder andere vaak te weinig weten over de regels rondom pesten op hun school. Het LAKS zal ervoor pleiten dat ook hun schoolloopbaan veilig en plezierig moet zijn.

Schoolloopbaan

Loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) is een programma dat op iedere school plaatsvindt. Het doel van LOB is om je eigen identiteit te leren kennen, goede keuzes te leren maken en er achter te komen waar je goed in bent. Sommige scholen doen dit middels decanen, andere met een systeem met mentoren en coaches. Uit het rapport ‘LAKS to the Future’ uit 2018 blijkt dan ook dat veel scholen op een andere wijze LOB in hun curriculum invullen, doordat er weinig wettelijke eisen aan het programma gebonden zijn. Dit leidt enerzijds tot voordelen. Zo kan een school zelf bepalen welke vorm van LOB bij de school past. Anderzijds kan het ook tot nadelen leiden. De grote vrijheid die is gebonden aan het programma, resulteert op sommige scholen in LOB dat ondermaats is.

Het LAKS streeft er naar om deze ondermaatse aspecten sterk te verbeteren. Zo komt het LAKS op om LOB in alle jaren een primaire rol te laten spelen. Uit ‘Rapport monitor LOB 2019-2020’⁸ van het Expertisepunt LOB VO-MBO blijkt dat bijvoorbeeld de brugklasleerlingen relatief zeer weinig LOB krijgen. Dit terwijl het LAKS denkt dat leerlingen betere keuzes zouden kunnen maken, als zij in alle jaarlagen optimaal zouden worden ondersteund.

Daarenboven komt het LAKS op voor een toegankelijker LOB. Veel leerlingen melden dat zij hun decanen of andere LOB-verantwoordelijken moeilijk kunnen bereiken of dat zij geen actieve band met hen hebben. Op deze manier voelen weinig leerlingen zich geroepen om hulp te vragen bij belangrijke keuzes. Om deze reden komt het LAKS op voor een breder gedragen LOB, waarbij de decaan bekender is bij de leerling.

Opdat de bovengenoemde punten bereikt kunnen worden, zal het LAKS wederom aanwezig zijn bij de decanencongressen. Hier kan het zijn standpunten over het verbeteren van LOB delen met decanen door middel van een workshop. Ook zal het LAKS aanwezig blijven bij de LOB-tafel. Bij deze vergaderingen komen verschillende onderwijspartijen bijeen om te discussiëren op het gebied van LOB. Het LAKS zal hier de stem van de leerling blijven vertegenwoordigen, om zo LOB te kunnen verbeteren. Bovendien zal het LAKS samenwerken met Euroguidance. Deze internationale organisatie onderzoekt de begeleiding die personen krijgen in de onderwijs- en werkwereld. Het LAKS zal de organisatie bijstaan om LOB in Nederland te professionaliseren.

Tot slot zal het LAKS kijken welke mogelijkheden er zijn voor een nieuwe kwaliteitsagenda. Op 8 februari 2018 is een kwaliteitsagenda ondertekend door de Vereniging voor alle begeleiders in het vo en mbo (NVS-NVL), de Vereniging van Schooldecanen en Loopbaanbegeleiders (VvSL), de VO-raad en het LAKS, waarin onder meer staat dat LOB moet zijn opgenomen in het schoolplan van een school. Eind dit jaar zal de kwaliteitsagenda aflopen. Het LAKS zal zich inzetten voor een verlenging van de huidige agenda of de invoering van een hernieuwde versie.

Het andere onderdeel van dit cluster ontfermt zich over doorstroom. Dit jaar zal doorstroom vooral in het teken staan van doorstroom van en naar het voortgezet onderwijs, en in mindere mate binnen het voortgezet onderwijs. De werking van dit cluster zal komend jaar dan ook nauw in verband staan met de mijlpaal Doorstroom PO-VO dat onder Kansenongelijkheid valt, maar ook is het LAKS van plan goed te kijken naar de manier waarop vooral universiteiten kandidaten toetsen voordat zij worden toegelaten tot hun studie. Op dit moment zijn de cijfers die leerling in vwo 5 halen voor veel universiteiten van groot belang, maar nu met de ontwikkelingen rondom het coronavirus is dit vaak

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/03/rapport-monitor-lob-2019-2020>

onrechtvaardig omdat deze leerlingen hun cijfers vaak niet meer hebben kunnen ophalen, mochten zij een slechte start hebben gemaakt. Het LAKS heeft hier kennis van genomen en zal eerst kijken naar de grootte van het probleem. Mocht het belangrijk zijn dat hier iets aan wordt gedaan, zal dit natuurlijk gebeuren.

Toetsen

In het onderwijs kunnen we er niet omheen: toetsen. Je zou bijna kunnen zeggen dat toetsen het fundament van het Nederlands onderwijs is. Een erg belangrijk onderwerp dus, waar het LAKS zich mee bezig houdt. Waar toetsen van oorsprong bedoeld zijn als middel om het leerproces van een leerling te kunnen meten, is het tegenwoordig het doel waar een leerling naartoe werkt. In de Nederlandse toetscultuur lijkt de waarde van het echt leren van de stof verwaarloost te worden doordat er vrijwel alleen geleerd wordt om een voldoende te halen voor een toets. Deze cultuur heeft een negatief effect op het leerlingenwelzijn. Zo worden scholieren gedemotiveerd en is er sprake van prestatiedruk. Dit is waarom het LAKS verbetering wil zien in de toetscultuur.

Dit jaar gaat het LAKS zich verder verdiepen in de Nederlandse toetscultuur. Dit gaan wij doen door middel van het gesprek aan te gaan met verschillende onderwijsorganisaties, scholen, docenten en scholieren. Wat is de toetscultuur? Hoe is het zichtbaar? En wat zijn de gevolgen ervan? Het LAKS zal een themadag organiseren waar verschillende experts uit onderwijsland - met ieder een ander perspectief op de toetscultuur - samenkomen. Hopelijk kunnen we door alle verschillende inzichten beter aangeven hoe de toetscultuur verbeterd kan worden en welke stappen hiervoor gezet moeten worden. Een belangrijk onderdeel van deze dag zal zijn dat leerlingen samen met experts hierover een dialoog voeren.

Afgelopen jaar is het belang van toetsen zichtbaar geworden. Toetsen vielen weg, werden verplaatst of moesten opeens allemaal achter elkaar gemaakt worden. Het door iedereen gewend stramien was er opeens niet meer. Dit geeft ruimte om anders te denken en vraagtekens te zetten bij wat tot nu toe normaal was. Zijn er geen alternatieve vormen van toetsen om druk weg te nemen bij de leerlingen en te focussen op leren om leren? Het LAKS zal de veranderingen omtrent toetsen van afgelopen jaar aangrijpen als kans om alternatieven te verkennen voor de toekomst. Met als doel dat de leerling centraal komt te staan en niet het cijfer op het rapport.

Naast het verbeteren van de toetscultuur blijft het LAKS natuurlijk scholieren ondersteunen met vragen rondom PTA's, toetsen, etc.

Vmbo & pro

Het merendeel van de Nederlandse scholieren volgt onderwijs op het vmbo. Ondanks dat het om een groot deel van alle scholieren gaat, merkt het LAKS dat er een aantal zaken spelen die de aandacht van het LAKS verdienen. Bijvoorbeeld dat vmbo-leerlingen veel te maken hebben met vooroordelen en dat het vmbo-onderwijs nog steeds door sommigen (leerlingen, ouders en ook breder in de samenleving) als minder wordt gezien en dat er minder aandacht is voor de praktijkexamens van vmbo-leerlingen. Maar ook binnen de vereniging merkt het LAKS dat er een gebrek is aan vmbo-leerlingen. In de afgelopen jaren heeft het LAKS al stappen gezet in het aanpakken van bovenstaande zaken en in de komende jaren zal het LAKS deze koers voortzetten.

Vmbo'ers zijn hard nodig in onze samenleving en mede daarom zal het LAKS zich inzetten om voor een meer positieve en betere positie voor deze leerlingen te pleiten. Het LAKS heeft zich vorig jaar ook al ingezet om het imago-probleem van het vmbo aan te pakken en ook dit jaar willen wij bij het LAKS voor meer positieve aandacht voor het vmbo zorgen. Het LAKS zal meer gebruik maken van de socials om daar positieve verhalen op te delen (bijvoorbeeld van de vmbo-tour) en ook van de pers om in de media een positiever beeld te schetsen. Het LAKS wil ook door middel van een examenstunt aandacht vragen voor de praktijkexamens van vmbo-leerlingen, waarvoor tot nu toe altijd weinig media-aandacht is.

Een andere focus voor de komende tijd is om meer vmbo-leerlingen te betrekken bij het LAKS, zodat het LAKS nog beter alle verschillende scholieren in Nederland kan vertegenwoordigen. Om zo goed mogelijk de belangen van vmbo-leerlingen te behartigen zal het LAKS zich actief inzetten in het betrekken van vmbo-leerlingen bij activiteiten zoals pizzapanelen. Daarnaast wil het LAKS zorgen dat vmbo-leerlingen een duidelijke stem hebben op hun school door vmbo-leerlingenraden te trainen.

Verder is het van belang om te monitoren hoe het gaat met het vmbo-onderwijs. Vmbo-leerlingen hebben vanaf nu bijvoorbeeld de mogelijkheid om een doorlopende leerroute met het mbo te volgen. Dit zorgt voor meer kansen tot ontwikkeling, wat het LAKS positief vindt. Daarnaast is er een pilot over de Nieuwe Leerweg waar de gemengde en theoretische leerwegen vanaf 2024 zullen worden samengevoegd. Het LAKS zal monitoren wat de leerlingen hier zelf van vinden en zal zich hard maken voor de belangen van de vmbo-leerlingen in de definitieve vormgeving van de Nieuwe Leerweg.

Projecten

Eindexamenklachtenlijn

Op 24 maart 2020 maakte minister Slob bekend dat de eindexamens in het jaar 2020 niet door zouden gaan. Een punt waar het LAKS destijds ook samen met andere organisaties voor gepleit heeft. Uiteraard betekende dit besluit ook dat de eindexamenklachtenlijn van het LAKS kwam te vervallen. Dit jaar lijkt het erop dat de eindexamens wel doorgaan en brengen we de eindexamenklachtenlijn uiteraard weer terug.

Dit jaar verwachten we dat deze nog meer van belang is door de extra vragen die ontstaan zijn als naslag op de coronacrisis. Uiteraard zullen we ook al vroeg in gesprek gaan met het ministerie en andere partijen, en eventuele scenario's uitwerken, voor wat er gebeurd als het virus weer oplaat. Dit jaar zullen we de eindexamenklachtenlijn extra onder de aandacht brengen met als doel: meer bekendheid, vooral onder vmbo-leerlingen.

Dit zullen we mede doen door ons bereik op social media grondig in te zetten en ver van tevoren met promotie te beginnen. Op deze manier hopen we deze doelgroep beter te kunnen bereiken. Daarnaast zullen we de lijn promoten tijdens verschillende activiteiten en schoolbezoeken. Vanaf begin april is de klachtenlijn namelijk al geopend voor de vmbo-examens. Onder deze grootste groep van het voortgezet onderwijs lijkt de lijn helaas nog het minst bekend. Meer investeren in de groep waar wij de minste vragen van ontvangen zal het doel zijn van dit jaar. Door de bekendheid te vergroten verkleinen we de groep leerlingen die met vragen en klachten blijft zitten, en zorgen we ervoor dat we echt elke leerling kunnen vertegenwoordigen.

LAKS-monitor

Middels een tweejaarlijkse enquête onderzoekt het LAKS de tevredenheid van de leerlingen. Doordat deze enquête door én voor leerlingen wordt gemaakt, hebben veel onderwijspartijen baat bij de resultaten van deze enquête. Het LAKS kan bijvoorbeeld te weten komen waar de grootste knelpunten liggen in het landelijke onderwijs en een leerlingenraad van een deelnemende school kan achterhalen waar de ontevredenheid van hun eigen leerlingen ligt.

Gezien de onderzoekscyclus van twee jaar, zal er het aankomende schooljaar geen nieuwe enquête worden afgenomen. Desalniettemin zal er wel worden ingezet op de monitor. Zo zal er in samenwerking met de projectmedewerker worden gewerkt aan een werving van scholen, om zo de monitor nog representatiever te kunnen maken. Als onderdeel van deze werving is er de ambitie om op eventuele evenementen voor onderzoeken aanwezig te zijn, opdat het LAKS zijn monitor kan promoten.

Bovendien zal er gekeken worden naar eventuele verbeteringen op het gebied van lengte en inhoud van de monitor, zodat het volgend jaar optimaal kan worden afgenomen. Tot slot zal er gekeken worden naar eventuele mogelijkheden die de monitor zou kunnen bieden, zoals het bekender maken van het LAKS.

Ledenbinding

Zoals al eerder vermeld, zal het LAKS zich het aankomende jaar veel bezighouden met ledenbinding en naamsbekendheid van het LAKS. Zo zullen er dit jaar vier algemene ledenvergaderingen en tien pizzapanels worden georganiseerd. Tijdens deze activiteiten zal het LAKS streven naar een hoge opkomst, opdat een grotere achterban kan worden gecreëerd. Dit is gunstig, aangezien een grotere en diversere achterban tot een optimalere representativiteit kan leiden.

Bovendien zal het LAKS ook dit jaar een reeks scholierencongressen organiseren. Er wordt gestreefd om minstens zes scholierencongressen te organiseren in verschillende regio's in het land. Dit is een uitgelezen kans om leerlingen uit de minder vertegenwoordigde gebieden in aanraking met het LAKS te laten komen.

Ook zal het LAKS zorgen voor een transparante en toegankelijke wijze van informatievoorziening. Door duidelijk te maken welke activiteiten er zijn en welke hoofdzaken er spelen op bepaalde momenten, kan de gehele vereniging meer betrokken raken.

Tot slot zal er gekeken worden naar de toekomst van de vorm van het ambassadeurschap. Hoewel er de wil is om dit voort te zetten, zal er nog geïntereerd worden in welke vorm. Zo zou het een optie kunnen zijn om het te combineren met het programma dat wordt genoemd bij "Professionalisering en verdieping voor de achterban".

Communicatie

Een van de belangrijkste punten van het LAKS is om te weten wat er speelt bij haar achterban, en hiermee goed contact te hebben. Doordat we dit contact versterken kan de achterban meer dienen als klankbord. Communicatie is een belangrijk punt dat aansluit om de vertegenwoordigende waarde van het LAKS te vergroten. Ook wil het LAKS meer en meer voor scholieren een waardevolle bron van informatie zijn met betrekking tot hun eigen onderwijs.

Een belangrijk middel om contact te houden met de achterban is via Instagram. Door de juiste inzet van dit platform kunnen we in een korte tijd een grote en diverse groep leerlingen bereiken. Het doel is niet om meteen actieve achterban te vergroten, maar ook juist om te peilen bij leerlingen die niet actief bezig zijn met leerlingenparticipatie wat ze van zaken vinden. Ook andere kanalen kunnen dienen om het contact te versterken, maar Instagram zal de focus hebben. Om de communicatie te verbeteren zal er dit jaar een communicatieplan uiteengezet worden. Het communicatieplan is er om te verzekeren dat het LAKS genoeg informatie via de geschikte kanalen naar buiten brengt en op die manier de achterban geëngageerd houdt.

Het LAKS is van plan om komend schooljaar de podcast voort te zetten, onder een nieuwe naam: de LAKScast. Hiertoe hebben wij een lijst van onderwerpen die wij willen aankaarten, daarmee rekening houdend met mogelijke actualiteiten die opeens aandacht eisen. Verder zullen er dit jaar filmpjes gemaakt worden en op platforms gedeeld worden over wat de bezigheden binnen het LAKS zijn.

Fixinglijst

- 10 ledenpanels organiseren
- 10 video's plaatsen
- 3 bezoeken op innovatieve scholen
- 3 bezoeken op scholen in krimpregio's
- 4 Algemene Leden Vergaderingen organiseren (min. 90 leerlingen per ALV)
- 7.000 Instagram volgers
- CJP passen weggeven aan thuiszitters
- De Maatwerk Correspondent lanceren
- Duurzaam netwerk thuiszitters maken
- Een klachtenlijn voor scholieren
- Voortzetten en uitbreiden van het vmbo-panel
- Hoorrecht definitief verankeren
- In gesprek met VSK
- Inwerkplan volgend bestuur maken
- LAKS-monitor herzien
- Leerlingenraad trainingen geven
- LOB Workshops geven
- Lobby voor VAVO-OV starten
- Lobby voor wet innovatie starten
- Ludieke paarse vrijdag actie
- Minimaal 1 beldag organiseren
- MR webpagina lanceren
- Onderzoek prestatiedruk
- Onderzoek toetscultuur
- Organiseren van de Eindexamenklachtenlijn
- Programma ontwerpen voor verdieping achterban
- Scholierencongressen organiseren
- Standpuntvorming over belang herziening toelatingsproces universiteiten en effecten later selectiemoment
- Standpuntvorming zittenblijven
- Themadag toetscultuur organiseren
- Podcast-serie (10 afleveringen)
- Verandering in huidige toetscultuur in kaart brengen
- Verkenning naar internationale samenwerkingen
- Verlengen convenant versterking samenspraak leerlingen
- Vmbo stunt digitale- en praktijk examens
- Vmbo-tour
- Website overzichtelijker maken